

ГАЗЕТ ЛЕЗДНЫ
ВКП(б) ІЗВАСА РАЙКОМ да
РАЈІСПОЛКОМ

ГОРД ПЕЧЕРА

№ 3 (1243)

Январ 12-од лун

1937 во

и лето 17-од во.

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзca Советjас Чрезвычаjnой VIII-od Сjездлон поста новлеnіe

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзlyc Конституція (основнoj закон) вынсöдом jылыс

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзca Советjасlён чрезвычаjnой VIII Сjезд постановльяjtб:

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзca Конституція (основнoj за конlyc) проект, сjezd вывса Pedakционной коміssіjaibn сetom pedakciјan,—вынсödны.

Сjездлон президіум.

Москва, кремль.
1936 воса декабр 5-од лун.

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлон КОНСТИТУЦІЯ (Основнoj закон)

I глава

Общищественнoj устроjство

1-од СТАТТБА. Советскoj Социалістіческoj Республікаjасlён Союз em рабочjасlён da крестаналён социалістіческoj государства.

2-од СТАТТБА. СССР-лон поліtіческoj подулыс—ужалыс јоз фепутатjасlён Советjас, кодjас быдмисы da юнмисы помешік jаслыс da капіталістjаслыс властсб путьтöмла da пролетарjat діктатура шедöдомла.

3-од СТАТТБА. СССР-ын став власт карса da сіктса ужалыс јоз кійн ужалыс јоз фепутатjас Советjас пыр.

4-од СТАТТБА. СССР-лон економіческoj подулыс—овмёслён социалістіческoj сістема i производство орудіjejас da средствоjас вылo социалістіческoj собственности, кодjас ut вердіtіchны овмёслыс капіталістіческoj сітемасб бирöдомла, производство орудіjejас da средствоjас вылo частнoj собственности отменїtömла da мортс мортон експлоатirуj тöm бирöдомла.

5-од СТАТТБА. СССР-ын социалістіческoj собственности em либo государственнoj собственности формaa (став jözлон достоjаnje), либo кооператіvno-колхознoj собственности формaa (торja колхозjасlён собственность, кооператіvnöj отутвчомjасlён собственность).

6-од СТАТТБА. Mu, сylbn пышкысы, ваяjас, ворjас, заводjас, фабrikjас, шахтаjас, рудникjас, кбрттуj, вавыv da сынödывv транспорт, банкjас, свяjældn средствоjас, государствоjн котyртöm віzmu овмёssca гырыs предпріjатіjеjас (совхозjас, машіnno-трактор нöj станциjаjас da с. в.), a сіr-жo коммуналнöj предпріjатіjеjас, карjасыn da промышленнöj пунктjасыn основнoj жілішнöj фонд em государственнöj собственность, мёdnогон-кo став jözлон достоjаnje.

7-од СТАТТБА. Колхозjасыn da кооператіvnöj організаціjаjасыn общищественнöj предпріjатіjеjас наjö ловja da мjortwöj, іnвентарön, козхозjасыn da кооператіvnöj організаціjаjасыn вочан продукціjаys, кызi i налён общищественнöj стрjбаjасыs em колхозjасlён da кооператіvnöj організаціjаjасlён общищественнöj, социалістіческoj собственность.

Быд колхознöj дворлён основнöj doxod kынчi, kodi вoд общищественнöj колхознöj овмёslыс, em ac пöлzujtchömьn усаdba бердса нөyжyd mu участок da усаdba бердса участок вылын аслас собственностин подсобнöj овмёslыс, олан керка, продуктіvnöj скöt, кургö-pöltka da віzmu ужалан поснi іnвентар—віzmu ужалан артөл устав серти.

8-од СТАТТБА. Колхозjасыn заñimajtan mu закреплjajtchö на саjö доно боштög da сроктög пöлzujtchömьn выlö, мёdnогон-кo вek кежлö.

9-од СТАТТБА. Овмёslён социалістіческoj сіstемакöd бtщöш, kodi em СССР овмёslын ыжыдалиs форма, законн lezсö отка крестаналён da кустарjасlён поснi частнöj овмёslыс, kodi подулассб ac уж вылын da kodi оз lez jözlyc уж експлоатirуjтöm.

10-од СТАТТБА. Гражданалён личнöj собственность правоys ыаjоj трудовöj doxodjас da чöжомторjас выlö, олан керка выlö da подсобнöj гортса овмёslыс выlö, гортгöгорса emburjас выlö, личнöj ac выlö віzan da удоjство кблуjjas выlö, сіr-жo кызi гражданалён личнöj собственность наследуjтöm выlö правоys—döbürтöbны законön.

11-од СТАТТБА. СССР-лон хожаjственнöj олёмис урчтöd да всекöдlycсö государственнöj народно-хожаjственнöj планön общищественнöj озырулun содтöm mogys, ужалыс jözlyc матеріалнöj da культурнöj уровнеjсö pыp ытарö кыпödöm mogys, СССР-lyc независимостсб крепitöm da сылыс обороноспособностсб юнмёdöm mogys.

12-од СТАТТБА. СССР-ын уж—обязанность da честа mog ужалын верыs быd гражданiя lён таштöm пріnцип серти: „kodi oz ужал, si jö oz соj“.

СССР ын пörtcö олёмö социаліzmöln пріnцип: „быdönsan сы способность серти, быdönsan—сы уж серти“.

II глава

Государственнoj устроjство

13-од СТАТТБА. Советскoj Социалістіческoj Республікаjасlён Союз em соузнöj государство, кодös löcödöma асволаibn отутвчан подув вылын ыткоj правоa Советскoj Социалістіческoj Республікаjасы:

Россіjскj Советскoj Федератіvnöj Социалістіческoj Республікаjас,

Україnскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Белорусскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Азэрбайджанскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Грузіnскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Арміянскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Туркменскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Узбекскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Таджикскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Казахскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

Киргизскj Советскoj Социалістіческoj Республікаjас,

14-од СТАТТБА. Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союз bedajtöm pyroby aslas высöшöj власт органjас da государственнöj управлениеjе органjас pyr:

a) международнöj волысомjасыn Союзöc предстaviteльstvuytöm, мукöd государствоjаскöd договорjас вочалöm da выnсödöm;

b) воjna da mir вопросjас;

b) СССР составö выlö Республікаjасос при мítom;

c) СССР-lyc Конституціjасö олёмö pörtöm бörcs контролюjтöm da соузнöj Республікаjас Конституціjасы СССР Конституціjа:

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлыc выlö Конституціjа (основнoj закон) пріmítöm озnamenutöm jылыс

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлыc выlö Конституціjа (основнoj закон) пріmítöm озnamenutöm jылыс

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлыc выlö Конституціjа (основнoj закон) пріmítöm озnamenutöm jылыс

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлыc выlö Конституціjа (основнoj закон) пріmítöm озnamenutöm jылыс

Советскoj Социалістіческoj Республікаjас Союзлыc выlö Конституціjа (основнoj закон) пріmítöm озnamenutöm jылыс

Москва, Кремль.

1936 воса декабр 5-од лун.

Сjездлон президіум.

код лöсалömsб обесpeçitöm;

d) соузнöj Республікаjас костиын граныца jаслыс вежöмjassö выnсödöm;

e) выlö котyртöm krajjas da областjас, a сіr-жo выlö автономнöj Республікаjас соузнöj Республікаjас составын выnсödöm;

f) СССР-бс dorjöm котyртöm da СССР-са став вооруженнöj выnjasön всекödlöm;

g) государственнöj монополjа подув выlö myköd государствоjаскöd тöргүйтöm;

h) государственнöj безопасност охранаjтöm;

i) СССР-lyc народно-хожаjственнöj планjас löcödöm;

j) СССР-lyc jediñöj государственнöj бждjет, a сіr-жo вотjас da doxodjас выnсödöm, кодjас воjны соузнöj, Республіканскj да mestavыva бждjетjас артмёdöm выlö;

k) общищескоj тöдчанлуна—банкjасö, промышленнöj да віzmu овмёssca учреждеjиеjасöн да предпріjатіjеjасöн, a сіr-жo тöргöвöj предпріjатіjеjасöн всекödlöm;

l) транспортön da свяjældn всекödlöm;

m) деңежнöj да кредитнöj сіstемаи всекödlöm;

n) государственнöj страхованjие котyртöm;

o) заjомjас заключаjтöm da предоставлаjтöm;

p) муñн, a сіr-жo мұпышкössä озырулunjасöн, вöрjасöн da ваjасöн пöлzujtchömlыs подувjас löcödöm;

q) велödмын da ыоñvialun күтöмyn подувjас löcödöm;

r) народно-хожаjственнöj учотлыс бтсiкаса сіstема котyртöm;

s) уж jылыс законодательство подувjас löcödöm;

t) судтечаснög da суднуödöm jылыс законодательство; уголовнöj da гражданскj кодексjас;

u) соузнöj гражданство jылыс законjас; іностранецjас правоjас jылыс законjас;

v) амнистjа jылыс общищескоj актjас леjöm.

15-од СТАТТБА. Соузнöj Республікаjасlён суверенитет органичitöma сöмын СССР Конституціjа 14-од статтjаын iндöm пределjасын. Таjö пределjас саjас быd Соузнöj Республікаjас нүбödö государственнöj власт самостоjательjа. СССР віzö соузнöj Республікаjасlён суверенитет правоjас.

16-од СТАТТБА. Быd Соузнöj Республікаjасlён em аслас Конституціjа, kodi artalö Республікаjасlён аслыспöлöслунjassö да löcödöma СССР Конституціjакöd тýrvыjö lösalalañan.

17-од СТАТТБА. Быd Соузнöj Республікаjасlён em аслас Конституціjа, kodi artalö Республікаjасlён аслыспöлöслунjassö да löcödöma СССР Конституціjакöd тýrvыjö lösalalañan.

18-од СТАТТБА. Соузнöj Республікаjасlён территорijаys oz вермы лоны вежöма наjö согластög.

19-од СТАТТБА. СССР-са законjас бtкода выnabs соузнöj став Республікаjас территорijаys.

20-од СТАТТБА. Соузнöj Республікаjасlён-кö Продолжениеjес 2-од листбокын.

ВОЛНІСТУЦІЯ (Основний закон)

законы оз лісав Ставкоузса законкод, сек деяствуйті общищесоузній закон.

21-й СТАТЬЯ. СССР-са гражданајаслы лоісоді юдионій соузній гражданство.

Соузній республикаса быд гражданы ем СССР-са гражданін.

22-й СТАТЬЯ. Роггіской Советской Федерації Социалистической Республика состоіт: Азово-Черноморской, Іане-Восточній, Западно-Сібирской, Краснојарской, Северо-Кавказской крајасыс; Воронежской, Восточно-Сібирской, Гор'ковской, Западній, Ивановской, Калінінской, Кіровской, Кујбышевской, Курской, Ленінградской, Московской, Омской, Оренбургской, Саратовской, Сверловской, Северній, Сталінградской, Челабінской, Ярославской областясе; Татарской, Башкірской, дагестанской, Бур'ат-Монгольской, Кабардино-Балкарской, Калмыцкой, Карельской, Коми, Крымской, Марійской, Мордовской, Немцев Поволжя, Северо-Осетинской, Удмуртской, Чечено-Інгушской, Чувашской, Якутской автономній советской социалистической республикасыс; Адыгейской, Јевреїской, Карабаевской, Ојротекой, Хакасской, Черкесской автономній областясе.

23-й СТАТЬЯ. Українской Советской Социалистической Республика состоіт: Вінницкой, Фе́неропетровской, Донецкой, Кіевской, Одеськой, Хар'ковской, Черніговской областясе да Молдавской Автономній Советской Социалистической Республика да Нагорно-Карабахской автономній област.

24-й СТАТЬЯ. Азербайджанской Советской Социалистической Республикаи состоітны: Абхазской АССР, Аджарской АССР, Юго-Осетинской автономній област.

25-й СТАТЬЯ. Грузійской Советской Социалистической Республикаи состоітны: Абхазской АССР, Аджарской АССР, Юго-Осетинской автономній област.

26-й СТАТЬЯ. Узбекской Советской Социалистической Республикаи состоіт Карап-Калпакской АССР.

27-й СТАТЬЯ. Таджикской Советской Социалистической Республикаи состоіт Горно-Бадахшанской автономній област.

28-й СТАТЬЯ. Казахской Советской Социалистической Республика состоіт: Актаубинской, Алма-Атинской, Восточно-Казахстанской, Западно-Казахстанской, Карагандинской, Кустанайской, Геверо-Казахстанской, Јужно-Казахстанской областясе.

29-й СТАТЬЯ. Арміянской ССР, Белорусской ССР, Туркменской ССР да Киргизской ССР составын абыді автономній республикаса, сіңжо і крајас да областясе.

III глава

Советской Социалистической Республика Союзса государственій властлён высшой органјас

30-й СТАТЬЯ. СССР-са государственій властлён высшой органыс ем СССР-са Верховній Совет.

31-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Совет пірті олдом став праважас, кодјас, оетдма Советской Социалистической Республика Союзда Конституција 14-й СТАТЬЯ. Серти, миешајај, Конституција серти, оз пырны СССР-са Верховній Советлы подетчотній СССР-са органиас компетенција: СССР-са Верховній Совет Презідіумы, СССР-са Народній Коміссарјас Советы да СССР-са Народній Коміссарјас.

32-й СТАТЬЯ. СССР-ын законодательній власт иудео сомы СССР-са Верховній Совет.

33-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Совет состоіт кык палатаы: Союзса Советы да Национальностјас СССР-са.

34-й СТАТЬЯ. Союзса Совет бор'յесе СССР-са гражданаён бор'յсан округјасын тащом норма серти: 300 сурс олым вылд ойтік депутат.

35-й СТАТЬЯ. Национальностјаслы Совет бор'յесе СССР-са гражданаён соузній да автономній республикасын, автономній областяси да национальной округјасын тащом норма серти: кызмет депутат быд соузній республикаса, дасөті депутат быд автономній республикаса, віт депутат быд автономній областясе да ойтік депутат быд национальной округјас.

36-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Совет бор'յесе һол вега срок кежде.

37-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Советтын кык палатаы: Союзса Совет да Национальностјас СССР-са.

38-й СТАТЬЯ. Союзса Совет да Национальностјас СССР-са. Совет воимбетчом бытка да законјас лоісом.

39-й СТАТЬЯ. Закон имдымесе вынебодоми, прімітам-код сіје СССР-са Верховній Совет кык палатаас, кынанас прости болжинство.

40-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Совет прімітам-код законјас је зеодоми.

публикајасса кывјас вылын СССР Верховній Совет Презідіумса председатель да секретар кырьымаломи.

41-й СТАТЬЯ. Союзса Советлён да Национальностјас Советлён геогіяјасыс заводітіні да помагомы ойті кадо.

42-й СТАТЬЯ. Союзса Совет бор'ё Совет председатель да сылы кык вежкес.

43-й СТАТЬЯ. Национальностјас Совет бор'ё Советлён председатель да сылы кык вежкес.

44-й СТАТЬЯ. Союзса Советлён да Национальностјас Советлён председатель да веджелдомы соотвествуюшшой палатаас заседаніїеасын да нүздомы наиль пышкеса ужаланнегс.

45-й СТАТЬЯ. СССР Верховній Советка палатаыслы отувја заседаніїеасын бор'ё Советлён да Национальностјас Советлён председатель.

46-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Советлён геогіяјасыс чукортадомы СССР Верховній Совет Презідіумын вонас кык.

Виеноредије геогіяјас СССР-са Верховній Совет Презідіумы чукортадомы коядом сөрті лібі соузній республикаса пышкес ойті республикаси требуйтім сөрті.

47-й СТАТЬЯ. Союзса Совет да Национальностјас Совет костын оз-код по ойті кывјо відом, вонесыс зетед паріветній подувјас вылын лоісом сіблагітіній комісіялар решітім вылд. Сіблагітіній комісіялар оз-код оз бітсібласа шудом лібі сымын-код шудомыс оз мөмкід палатаас пышкес ойті, вонесыс мәдпів відлавад палатаас. Кык палатаыслын-код отсібласа решеніїес оз ло, СССР-са Верховній Советлён Презідіум распушкајті СССР-ын Верховній Советлён да назначајті выл бор'ёсомјас.

48-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Совет кык палатааса отувја заседаніїе вылас бор'ё Советка палатаыслы тащом составы: СССР-са Верховній Совет Презідіум тащом составы: СССР-са Верховній Совет Презідіум председатель, сылы дасөті вежкес, Презідіум сөртілар да Презідіум тащом составы: СССР-са Верховній Советлён Презідіум распушкајті СССР-ын Верховній Советлён да назначајті выл бор'ёсомјас.

49-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Советлён Презідіум:

а) чукорт СССР-са Верховній Советлён геогіяјас;

б) оетд СССР-ын деяствуюшшое законјасын-гөргөвөддом, лезалд указас;

в) СССР-са Конституција 47-й статта сөрті раепушкајті СССР-са Верховній Советлён Советлён Презідіум;

г) нүзд став је зеодом (референдум) аслас воимбетчом сөрті лібі соузній республикаса пышкес ойтін требуйтім сөрті;

д) отменајті СССР-са Народній Коміссарјас Советлён да соузній республикаса Народній Коміссарјас Советлён шудомацас да распораженіїас, оз-код најд лоісаны законкод;

е) СССР-са Верховній Совет геогіяјас костын мезд, должносты да назначајті СССР-са таорја Народній Коміссарјас СССР-са Народній Коміссарјас Совета председатель индом сөрті да бор'ялае суттод СССР-са Верховній Советлён вынебодом выл;

ж) награждајті СССР-са орденјасы да жеталд СССР-са почотні звањие;

з) олдом пірті поміловање право;

и) назначајті да вежкалд СССР-са вооруженій вынебодом высшой командањес;

к) СССР-са Верховній Совет геогіяјас костын је зеодом војна состојаніе, кор. СССР выл уокбұчаны војна, лібі агресіјасы мәдә-мәддесе допріом куза международній дегорній көсімісомјас олдом піртім колан сучаяжас дырпі;

л) јаіті обшишой да частічиной мобілізација;

м) разыфіцирујті международній договорјас;

н) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј предстаетелјасыс іностранній гоударствојасме;

о) прімітад вер'єтлии да отсмвиј грамотајас си дөрі аккредитутом іностранній гоударствојаса філіоматіческій представітельјасы;

п) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

р) прімітад вер'єтлии да отсмвиј грамотајас си дөрі аккредитутом іностранній гоударствојаса філіоматіческій представітельјасы;

т) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

ү) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

ж) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

з) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

и) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

к) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

л) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

м) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

н) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

т) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

ү) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

ж) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

з) назначајті да бор'я кералд СССР-са полномочиј представітельјасыс іностранній гоударствојасме;

рын лібі СССР-са Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР Верховній Советтес Презідіум күтівьшшой зеңбірім СССР-са Верховній Советтес из-за ойтілілік Презідіум.

54-й СТАТЬЯ. Полномочијас помадом бор'ым лібі СССР-са Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР-са Верховній Советтес Презідіум назначајті выл бор'ясомјас полномочијас помадан лібі СССР-са Верховній Советтес распустыілан лундан кык толығаса срокын не сорбижык.

55-й СТАТЬЯ. Выл бор'ым СССР-са Верховній Советтес чукорт СССР Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР-са Верховній Советтес Презідіум назначајті выл бор'ясомјас полномочијас.

56-й СТАТЬЯ. СССР-са Верховній Советтес ско-кыс палатааса отувја заседаніїе вылас лоісом СССР-са правітельство—СССР-са Народній Коміссарјас СССР-са.

IV глава

Соузній республикаса государственій властлён высшой органјас

57-й СТАТЬЯ. Соузній республикаса государственій властлён высшой органыс ем Соузній республикаса Верховній Совет.

58-й СТАТЬЯ. Соузній республикаса Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР-са правітельство—СССР-са Народній Коміссарјас СССР-са.

Представітельство нормајас лоісом СССР-са соузній республикаса Конституцијасын.

59-й СТАТЬЯ. Соузній республикаса Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР-са Верховній Советтес ско-кыс војдір распустыіом бор'ым СССР-са Верховній Советтес ско-кыс во

Советской Социалистической Республика Союзный КОНСТИТУЦИЯ (Основной закон)

ріаласын переведік пыр тұрының тәсілдемен
обеспечітімден, а сіз-жо суд вілын ас күвін
выступаітын право обеспечітімден.

111-од СТАТЬЯ. СССР-са став суддастын
деңгейінде нұғасын ас күвін ас күвін
абу урітіма таңы көкімін, мұжданалы дар-
жомын вылд право обеспечітімден.

112-од СТАТЬЯ. Суддајас ңекедін оз-
затында да подчинітічесін сізмен законлы.

113-од СТАТЬЯ. Став Народній Коміссар-
іятасын да налы подведомственінде учреж-
дение жасын, сіз жо күрі і торға должністінде
мортасын, а сіз-жо СССР-са гражданалы за-
конлас сточ олдом біртін бірда высшой над-
зор пуктында СССР-са Прокурорынан.

114-од СТАТЬЯ. СССР-са Прокурор наз-
начаітін СССР-са Верховній Советтің сізмен
вога срок көкіл.

115-од СТАТЬЯ. Республика жаса, країна, областінде прокурорын, а сіз жо автомон-
інде республика жаса да автономінде областінде прокурорын назначаітібін СССР-са Прокурорынан
віт вога срок көкіл.

116-од СТАТЬЯ. Окружній, раїонній да
карса прокурорын назначаітібін союзной
республика жаса прокурорынан СССР-са Прокурорынан
віт вога срок көкіл.

117-од СТАТЬЯ. Прокуратура органын
піртінін олдом ассының ужс ңекушімде места
высса органынан завісітін, пісінітічесін
сізмен СССР-са Прокурорынан.

X глава

Гражданалын основной право- жас да обязанностінде

118-од СТАТЬЯ. СССР-са гражданалын ем
уж вылд право, мәднегін-кі, гарантірованінде уж
получітін вылд право, на уж лын да качество
серти дон мінтысімден.

Уж вылд право обеспечіваетібін народній омбіс
социалистіческій котыртімден, Советской общест-
васа производственінде выніас пыр бітаро содомін,
хозяйственінде крізісінде пошамлун вештімден
да ужтімалом бірдімден.

119-од СТАТЬЯ. СССР-са гражданалын ем
шојчом вылд право.

Шојчом вылд право обеспечіваетібін кызын
рабочійндын ужалан луисін сізмен часдын чітімден,
рабочійндын да служашшійндын ужден сохраңи-
тімден бінд во отпүсінде жетімін, ужалына жасо
обслужіваетін вылд уна лыда санаториін,
шојчам керкаін, клубас жетімін.

120-од СТАТЬЯ. СССР-са гражданалын ем
матеріальниж обеспеченінде вылд право пірін
дірі, а сіз-жо—біргін да ужавы верманлун
вештімде случайна дірі.

Тајд правонын обеспечіваетібін рабочійндын
да служашшійндын государство шілдін вылд
социалистік страхуітімде жона пакідімден, ужалын
жозын дон бестітін медицинскій отсін етімін,
ужалын жозын пілзузтін вылд уна лыда курорт
жас етімін.

121-од СТАТЬЯ. СССР-са гражданалын
ем образованіе вылд право.

Тајд правонын обеспечіваетібін всеобщій
обязательній начальній велдімден, донбеттіг
велдімден, шошін і высшой образованіе,
высшой школалын кызын велдімінде жасо
государственінде стіленинде жаса сістемаін, школаін
сын а кын вылын велдімден, заводынын,
сөхөзяйсін, машинно-тракторной станциіа жасын
да колхозынан ужалына жасо дон бестітін
производственінде, техніческій да агрономіческій
велдімінде котыртімден.

122-од СТАТЬЯ. СССР-ын нынбабалы сіз-
мен мужчінанда өткөн право жаса жозын
государственінде, культурній да общи-
ственінде політіческій олдом став жукініасын.

Нынбабалы тајд право жасо олдом пір-
тан пошамлунын обеспечіваетібін уж вылд, ужын
мінтысім вылд, шојчом вылд, социалистік
страхованіе да образованіе вылд мужчінан-
да өткөн право жасо етімін, мамын да жага-
лын інтересінде государство дізірітімден,
нынбабалы небасігін ужден колбомын отпүсін
етімін, уна лыда желадаан керкаін, жель-
да жаоліжасын да саїніасын.

123-од СТАТЬЯ. Национальності раса
вылд віддітін СССР-са гражданалын жозын
государственінде, культурній да общи-
ственінде-політіческій олдом став жукініасын
өткөн право ем ворзідін поштін закон.

Көб күшома екін мед ез веокыда көт-
кышлоп, право жаса ограничітім, лібід, мәдара,
расові да национальній прінадлежісінде серти
гражданалында көткышлоп преімущество-
жество жаса көткышлоп, сіз-жо күрі расові да
национальній іскілчітінен, лібід ліглун да
көзітін білділес проповедуітім—караіт-
чомын законін.

124-од СТАТЬЯ. Граждана сізеттін сво-
бода обеспечітім мөнін СССР-ын ішкі тар-
жедіма государство да школа вічімен.
Реілігіозній культа жудан свебода да альты-
реілігіозній пропаганда вылд свобода прізнато
став граждана саїні.

125-од СТАТЬЯ. Ужалын жозын інтересін
серти да социалистіческій строј յонмідін мө-
нін СССР-са гражданалы законы гаранті-
руйтін.

- а) кын вылд свобода,
- б) печат вылд свобода,
- в) собрание да мінінгіас вылд свобода,
- г) ылазына шествие да демонстра-
циянда вылд свобода.

Гражданалы тајд право жасо обеспечі-
ваітінде ужалын жозын да најо організація-
жасын тілэрга жаса, бумага запасын, общес-
твенінде зданіе, улічајас, өзінде средство жаса-
да мүкід матеріалній условіе жаса аттомін,
коджас көлдін таїжасы олдом жартім вылд.

126-од СТАТЬЯ. Ужалын жозын інтересін
серти да наредній масса жаса організаціоні
самоідеяліненде да політіческій ворзі-
місінде кыпідом мөнін СССР-са гражданалы
обеспечіваетібін право котыртчын общес-
твенінде організаціяжасы: професиональній со-
юзасы, кооперативінде өтвітчомісі, тоңіз
організаціяжасы, спөртінде да оборонеңірінде
организацияжасы, күлтурній, техніческій да нау-
чній обшищество жаса, рабочій класс пісінде
да ужалын жозын мүкід слойласа пісінде јошықа
важмістінде да сознателінде граждана котыр-
тчын Ставоюзса коммунистіческій (бөлшевік-
жасы) партіяда, коди ем социалистіческій стро-
жас յонмідін да кыпідом вісна тышын ужа-
лын жозын ворзімунын отрад да коди ем
ужалын жозын став організаціяжасын, күрі
общесственінде жасын, сіз-жо государственінде жасын
да веокідін жадро.

127-од СТАТЬЯ. СССР-са гражданалы
обеспечіваетібін лічності жепрікосновенінде.
Суд шудын лібід прокурор вынідітін же-
кідесін поз арестуїти.

128-од СТАТЬЯ. Граждана өланініжасын
жепрікосновенінде, да гіжадоміжасын гусалун
відомы законын.

129-од СТАТЬЯ. СССР-ын жетінебінде
право мүкід страна жасын пышіом гражданалы,
коджаса преследуітінде ужалына жасо інтересін
доржінде, лібід наукинде ужын, лібід
національній-свободітельній тышын.

130-од СТАТЬЯ. СССР-са бінд гражданалы
обязаны собында жаса СССР-ын социалистіческій
Республика жаса Союзлы Конституцияжасы,
піртии олдом законын, күтін уж фісінінін,
честінде лоны общесственінде ділг дін,
радеітінде социалистіческій оланнынгын правіл-
жас.

131-од СТАТЬЯ. СССР-са бінд гражданалы
обязан візни да յонмідін общесственінде,
социалистіческій собственінде, күрі СССР-ын
строілінде овяшеннінде да ворзідін поштін
подувес, күрі рөдінде озырлунында да յонлун-
лы істочник, күрі став ужалын жозын жакіто-
нін да күлтурній олдомын істочник.

Общесственінде социалистіческій собственін-
ностінде ужалына жаса народлін врагас.

132-од СТАТЬЯ. Веобшшій воінскій обя-
занності ем закон.

Рабоче-Крестьянскій Красній Арміяны веін-
скій служба ем почётній обязанності СССР-са
гражданалын.

133-од СТАТЬЯ. Отечествоң місінде ділг
ем овяшеннінде ділг СССР-са бінд гражда-
нілін. Рөдінде ізменітін: прісага жекім,
врагладор бүжді, государство жаса жон-
жорлы ушшерб ворзім, шпіонаж—караітчомы
закон став стрілглуннас, күрі медча жын-
злефінде ворзім.

XI глава

Боржысан сістема

134-од СТАТЬЯ. Фепутатјасын боржоміжасын
ужалын жозын фепутатјасын став СССР-ын: СССР-
са Верховній Совет, Союзлы Республика
жаса Верховній Совет, країна да областін
жаса ужалын жозын фепутатјасын СССР-ын, ав-
тономінде Республика жаса Верховній Совет
жас, автономінде областін жаса ужалын жозын
фепутатјасын жудан мүнделін боржоміжасын
віеобшшій, равні да веокын боржысан право
нодувын гусалун жадро.

135-од СТАТЬЯ. Фепутатјасын боржоміжасын
віеобшшій: СССР-са став гражданалын, код-
жасын тұрмода 18 арс, расіві да національній
прінадлежінде вылд, вероісповеданіе, образ-
вателінде ценз, озделост, социалистік проіскож-
жение, імущество жаса жондінде положеніе да ворзі-
дітельністінде вылд віддітін право боржын
фепутатјасын да лоны боржомаи, жоңас күнін
да судом боржысан право жаса ліштін жозын жын-
злефінде.

136-од СТАТЬЯ. Фепутатјасын боржоміжасын
равні: бінд гражданалын ем өтінін жадро; став
гражданалын боржомын право жаса жондінде
коджас.

137-од СТАТЬЯ. Нынбабалы пілзузтін
боржомаи да боржомаи лоны право жаса
мужчіна жаса жондінде откөса.

138-од СТАТЬЯ. Красній арміяны служі-
тын граждана пілзузтін боржысан да бор-
жомаи лоны право жаса став гражданалын.

139-од СТАТЬЯ. Фепутатјасын боржоміжасын
віеокын жадро: ужалын жозын фепутатјасын
став СССР-ын: Верховній Совет, Союзлы
Республика жаса Верховній Совет, країна
да областін жаса ужалын жозын жадро.

140-од СТАТЬЯ. Фепутатјасын боржоміжасын
жадро: боржомын тұрмода.

141-од СТАТЬЯ. Боржомын жадро: жадро:

Кандидатын жадро: інан право жаса
общесственінде організаціяжасы да ужалын
жозын жадро: коммунистіческій парти-
ній організаціяжасы, професиональній со-
юзасы, кооперативінде, томж організаціяжасы,
культурній обшищество жасы.

142-од СТАТЬЯ. Бінд фепутат жадро:
на отчет боржома вогын аспас ужын да ужын
жозын жадро: СССР-ын жадро: да луббі
вермас лоны бор жетімде унжык боржома
шуды жадро: жадро: жадро: жадро: жадро:

XII глава

Герб, флаг, столица

143-од СТАТЬЯ. Советской Социалистичес-
кой Республика жаса Союзлы государственінде
герб—чарла да мәлдіт му шар вілын. Коджас
рісүйімда шонді жүргірас пышкі да кышалома
шепіясын, кытчо союзиді республика жаса
жаса жадро: жадро: жадро: жадро: жадро:

144-од СТАТЬЯ. Советской Социалистичес-
кой Республика жаса Союзлы государственінде
флагы гірд полотнішем, пуладорса вілын
пелдес рісүйімда зарні чарла да мәлдіт,
да нало вілын жындарні зарні дорн кышалома
віт жадро: жадро: жадро: жадро: жадро:

145-од СТАТЬЯ. Советской Социалистичес-
кой Республика жаса Союзлы столица—Москва
жадро: жадро: жадро: жадро: жадро:

XIII глава

Конституцияжас вежан піорадок